

ΚΛΕΙΩ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ

ΜΗΝΟΣ ΕΝ ΔΕΙΨΙΑΙ.

Τόμος Ε'.

ΑΡΙΘΜ. 5 (101).

Συνδρομή, αρχομένη από 1. Ιανουαρίου και 1. Ιουλίου εκάστου έτους, εξάμηνος μόνον
και προπληρωτέα: Πενταχού φράγκ. χρ. 10 ή μάγκ. 8.

ΕΤΟΣ Ε.

τῇ 1/13. Μαρτίου 1889.

ΟΛΙΓΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ.

Ἡ πρώτη ἀρχὴ τῆς ναυτιλίας εἶναι ἀδύνατον νὰ ὀρι-
σθῇ ἱστορικῶς· δυνάμεθα δὲ νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι οἱ ἄν-
θρωποι πανταχοῦ, ἔνθα τὸ πρῶτον ἦλθον εἰς ἄμεσον συν-
ἄφειαν μετὰ τῆς θαλάσσης, τῶν ποταμῶν καὶ τῶν λιμνῶν,
ἀπεπειράθησαν νὰ ὑπερπηδήσωσι τὰ φυσικὰ ταῦτα κωλύματα
τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν συγκοινωνίας. Λαβόντες ἴσως ἀφορμὴν
ἐκ τινος κορμοῦ δένδρου ἢ ἄλλου τινὸς ξύλου ἐπιπολάζοντος
ἐπὶ τῶν ὑδάτων, προέβησαν
εἰς τὴν κατασκευὴν ἀπλου-
στάτης ἐκ πολλῶν ξύλων συν-
ισταμένης σχεδίας, πρὸς με-
τακίνησιν τῆς ὁποίας με-
τεχειρίσθησαν μακρὸν τινα
κλάδον ἢ κάμακα, καὶ τοι-
ουτοτρόπως κατεσκευάσθη τὸ
πρῶτον κατὰ θάλασσαν ὄχημα,
ἄνευ ἄλλων βοηθητικῶν μέ-
σων καὶ ἐργαλείων, ἐν σχή-
ματι ἀπλουστάτης σχεδίας.

Ἡ κατασκευὴ λέμβων
καὶ πλοιαρίων εἶνε μεταγενε-
στέρας περιόδου ἐφεύρεσις,
προϋποθέτει δὲ τὴν ὑπαρξίν
ἐργαλείων καὶ προτύπου· τὸ
πρότυπον τοῦτο εἶνε ὁ κάτοι-
κος τῶν ὑδάτων, ὁ ἰχθύς. Ἐν
τῇ κατασκευῇ δηλαδὴ τῶν
πλοιαρίων οἱ ἄνθρωποι ἀπε-
μιμήθησαν διὰ τῆς τέχνης
τὸ σχῆμα καὶ τὰ κινητικὰ
ὄργανα τοῦ ἰχθύος, κατα-
σκευάσαντες τὸ πρόσθιον καὶ
ὀπίσθιον μέρος τοῦ πλοιαρίου

αἰμηρὸν καὶ ἀντικαταστήσαντες τὰ μὲν πλάγια τοῦ ἰχθύος
πτερύγια διὰ παραλλήλων κωπῶν τὰ δὲ πτερύγια τῆς οὐρᾶς
διὰ τοῦ πηδαλίου.

Ὅτι ὁ ἰχθύς ἐχρησίμευσεν ὡς πρότυπον ἐν τῇ ναυπη-
γῇ τῶν πρώτων λέμβων εἶναι γεγονός ἀποδεδειγμένον.
Οἱ Κινέζοι μάλιστα θεωροῦσι καὶ σήμερον ἔτι τὸ πλοῖον
ὡς ἔμφυχον ὄν, ἀπονέμοντες αὐτῷ δυνάμεις, εἰς ἔμφυχα μό-
νον ἰδιαζούσας.

Οὕτω λόγου
χάριν πᾶν σινικὸν πλοῖον ἔχει
ἐπὶ τῆς πρώρας δύο ἐξωγρα-
φημένους ὀφθαλμούς, δι' ὧν
ὑποτίθεται ὅτι βλέπει καὶ εὐ-
ρίσκει αὐτὸ τὸν δρόμον του,
οὐδεὶς δὲ Σίνης ναυτικός ἐπι-
χειρεῖ πλοῦν διὰ πλοίου, στε-
ρουμένου τῶν ἐξωγραφημένων
τούτων ὀφθαλμῶν. Καὶ οἱ
ἡμέτεροι ναυτικοὶ ὡσαύτως
τάς εἰς τὴν πρώραν τοῦ
πλοίου ὀπάς, δι' ὧν ὀλισθαί-
νουσιν αἱ τῆς ἀγκύρας ἀλύσεις,
ὀνομάζουσιν ὀκλίους (occhio =
ὀφθαλμός), οἱ δὲ Γερμανοὶ Klü-
sen (= Augen)· ἡ ὀνομασία
αὕτη σχετίζεται πιθανῶς καὶ
πρὸς τὴν ἐκ τῶν ἀρχαιοτά-
των χρόνων μέχρι τῆς σήμε-
ρον ὑφισταμένην παρά τοις Σί-
ναις δεισιδαιμονίαν, ὅτι αἱ ὀπαὶ
αὗται εἶναι ἀληθεῖς ὀφθαλμοί,
δι' ὧν τὸ πλοῖον βλέπει.

Τὸ σχῆμα τοῦ ἰχθύος
ἡδύναντο οἱ πρῶτοι οὗτοι ναυ-

Η ΑΡΧΙΔΟΥΚΙΣΣΑ ΣΤΕΦΑΝΙΑ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΙΑΣ.

πηγοὶ νὰ δώσωσιν εὐκόλως εἰς τὸν κορμὸν τοῦ δένδρου, κοι-
λαίνοντες αὐτὸν καὶ ἀποξύνοντες εἰς τὰ ἄκρα. Οἱ Αἰγύπτιοι
καὶ οἱ Φοίνικες κατεσκευάζον τοὺς λέμβους τῶν ὅπως καὶ
οἱ σήμερον Ἰνδοὶ καὶ οἱ Μαῦροι τὰ κανά των, ἐμπροσθεν
καὶ ὀπίσθεν αἰχμηρά, ὑποκάτωθεν ἐπίπεδα καὶ τὰ ἄνω χεῖλη
ἐν τῷ μέσῳ ὀλίγον τι πρὸς τὰ ἔσω κεκαμμένα.

Ἐνεκα τοῦ στενοῦ χώρου, ὃν παρῆχον τὰ ἐξ ἐνὸς κορ-
μοῦ δένδρου ξυλουργούμενα πλοιάρια, ἐσκέφθησαν βραδύτε-
ρον οἱ ναυπηγοὶ οὗτοι νὰ κατασκευάσωσιν εὐρυχωρότερα
πλοῖα ἐκ πολλῶν μερῶν συνιστάμενα. Τὰ μέρη ταῦτα ἦσαν
ἢ τρόπις, τὰ πλευρὰ καὶ ἡ ἐξωτερικὴ διὰ σανίδων ἐπιστρω-
σις. Αἱ πρόσθια καὶ ὀπίσθια τοῦ πλοίου παρειαὶ κατε-
σκευάζοντο ὑψηλότεραι τῶν λοιπῶν μερῶν τοῦ πλοίου, ἵνα
ἀποκρούωσι τὴν ἐν ἐναντίῳ ἀνέμῳ εἰσόρμησιν τῶν κυμάτων.
Ἡ ἐν τῷ πλοίῳ ἐναρμογὴ τοῦ καταστρώματος εἶναι τελειο-
ποίησις μεταγενεστέρας ἐποχῆς. Ὁ τρόπος οὗτος τῆς ναυ-
πηγίας διατηρήθη κατ' οὐσίαν μέχρι τῶν ἡμετέρων χρόνων,
ἐλαχίστας λαβὼν οὐσιώδεις τροποποιήσεις· ἂν δὲ τὰ πορτο-
γαλλικὰ ἐκεῖνα πλοῖα τοῦ Κολόμβου, αἱ караβέλλαι, κατὰ
τὸ ἐξωτερικὸν αὐτῶν σχῆμα διαφέρουσι τῶν σημερινῶν τα-
χυδρομικῶν ἀτμοπλοίων τοσοῦτον, ὅσον τὰ σινικὰ τὰ κα-
λούμενα Τζόνκοι ἀποκλίνουν ἀπὸ τῶν σημερινῶν θωρηκτῶν,
ἐν συνόλῳ ὅμως οἱ σκελετοὶ πάντων τούτων τῶν πλοίων
ἔχουσι μεγίστην πρὸς ἀλλήλους ὁμοιότητα. Εἰς τινας μά-
λιστα θαλάσσας διεσώθη μέχρι τῆς σήμερον ὁ ἀρχαῖος τύ-
πος τῶν πλοίων, ὡς λ. χ. ἐν τῷ ἐλληνικῷ ἀρχιπελάγει, ἐνθα
ὁ πανάρχαιος τῶν πλοίων τύπος ἀπὸ τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων
διατηρήθη μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν.

Κατ' ἀρχὰς περιορίζετο, ὡς εἰκόσ, ἡ ναυτιλία εἰς τοὺς
ποταμοὺς καὶ τὰς παραλίας, διότι οἱ ναυτιλλόμενοι δὲν ἀπε-
τόλμων ν' ἀπομακρυνθῶσιν ἀπὸ τῆς ἀκτῆς, φοβούμενοι μή-
πως ἀποπλανηθῶσιν ἀπὸ τῆς ὁρθῆς διευθύνσεως καὶ περιέλ-
θωσιν εἰς παντελῆ ἀμηχανίαν καὶ ἀπορίαν περὶ τῆς θέσεως,
ἐν ᾗ εὐρίσκοντο. Παραθαλάσσιόν τι δένδρον ἢ βράχος
ἐδείκνυνεν εἰς τοὺς ἀκτοπλοοῦντας τὴν διεύθυνσιν ἣν ὤφειλον
ν' ἀκολουθήσωσι κατὰ τὸν πλοῦν αὐτῶν, τὰ ἀκρωτήρια ὑπε-
δείκνυνον αὐτοῖς τοὺς πλησίον εὐρισκομένους σκοπέλους, ἡ δὲ
μακρὰ πῆρα ἐδίδασκεν αὐτοὺς, ποῖοι ἦσαν οἱ ἐπικρατοῦντες
ἀνεμοὶ καὶ τὰ θαλάσσια ρεύματα κατὰ τὰς διαφόρους ὥρας
τοῦ ἔτους καὶ τῆς ἡμέρας. Καὶ ἐγίνωσκον μὲν οἱ ἀρχαῖοι
τὸν ζωδιακὸν κύκλον, παρστήρουν δὲ πρὸς τούτοις τὴν μὲν
ἡμέραν τὸν ἥλιον τὴν δὲ νύκτα τοὺς ἀστέρας καὶ κατὰ τὴν
θέσιν αὐτῶν διεύθυνον τὸν πλοῦν των. Ἀλλ' οἱ παράγοντες
οὗτοι, ὡς εἶχε τότε ἡ ἀστρονομία, παρῆχον τόσον ὀλίγην
ἀσφάλειαν, ὥστε οὐδὲ ὅπως φαίνεται ἡμῖν θαυμαστὸν ὅτι κατὰ
τοὺς χρόνους τοῦ τρωϊκοῦ πολέμου τὸ μικρὸν ταξίδιον ἀπὸ
τῆς Ἑλλάδος μέχρι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐθεωρεῖτο ὡς ὑπερ-
ἀνθρώπων κατόρθωμα, τὸ ὁποῖον ἀνευ τῆς βοήθειας τῶν
θεῶν δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκτελεσθῇ.

Ἡ ἀρχικὴ τριήρης, ἡ κινουμένη διὰ μόνων τῶν ἑρε-
μῶν, δὲν ἠδύνατο, ὡς εἵπομεν, νὰ ἐπιχειρήσῃ μακρὸν πλοῦν
ἀπομακρυνομένη ἀπὸ τῶν ἀκτῶν εἰς τὸ ἀνοιχτὸν πέλαγος·
πρὸς τοῦτο ἔπρεπε νὰ χρησιμοποιοιθῇ ἄλλη κινητικὴ δύνα-
μις, ἀπαλλάσσουσα τὸν ἀνθρώπον ἀπὸ τῆς διηγενοῦς καὶ
ἐπιμόχθου κωπηλασίας καὶ κινούσα τὸ πλοῖον μετὰ μεζιζονος
ταχύτητος. Ἡ δύναμις αὕτη εὐρέθη ἐν τῷ ἀέρι τῷ πλη-
ροῦντι τὰ ἱστία. Τὴν πρώτην ὁφορμὴν πρὸς ἐξαρτυσμὸν
τοῦ πλοίου δι' ἱστίων ἔδωκε κατὰ τὸν μῦθον ὁ ναυτίλος,
τὸ μαλάκιον ἐκεῖνο, ὅπερ ἐν καλοκαιρίᾳ μεταχειρίζεται τὸ
ποικιλόχρουν πτερύγιόν του ὡς ἀναπεπταμένον ἱστίον καὶ

φέρεται ἐπὶ τῶν κυματίων τῆς θαλάσσης κατὰ τὴν διεύ-
θυνσιν τοῦ ἀνέμου ὡς μικρὸν πλοιάριον. Ἦττον πιθανὴ
ἀλλὰ ποιητικωτέρα εἶνε ἡ παράδοσις τοῦ ἀλιέως ἐκεῖνου,
τοῦ διηγούμενου περὶ τινος νύμφης, ἣτις ὠθυομένη ὑπὸ τοῦ
πληροῦντος τὸν ἀναπεπταμένον πέπλον τῆς ἀέρος ἐφέρετο
ὀλισθαίνουσα ἐπὶ τῶν κυμάτων.

Ἦδη κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Φοινίκων ἡ ναυπηγικὴ
τέχνη ἦτο ἀρκούντως ἀνεπτυγμένη, ὥστε νὰ κατασκευάζων-
ται πλοῖα διὰ μὲν τὴν ποταμοπλοίαν ἔχοντα ἐπίπεδον πυθ-
μένα, διὰ δὲ τὴν θαλασσοπλοίαν βαθυτέραν βᾶσιν μετ' ἐξ-
εχούσης τρόπιδος. Τὰ φοινικικὰ ταῦτα πλοῖα εἶχον ὡσαύτως
πάντα τὰ ἀπαιτούμενα ἐξαρτύματα τῶν ἱστίων. Ἀλλ' οἱ
Φοίνικες οὗτοι δὲν προώδευσαν ἐν τῇ ναυτιλίᾳ ἐπὶ τοσοῦτον,
ὥστε νὰ ἐπωφελῶνται καὶ τοὺς μὴ εὐνοϊκοὺς ἀνέμους, ἀλλ'
ἀνεπετάννουν μὲν τὰ ἱστία, ὡσάκις ἐπνεεν οὐριὸς ἀνεμος,
συνέστελλον δὲ αὐτὰ καὶ ἡγκυροβόλουν ἅμα ὡς ὁ ἀνεμος
ἐγίνετο ἐναντίος, ἐπερχομένης δὲ νηνεμίας, ἐξηκολοῦθον τὸν
πλοῦν διὰ τῆς κωπηλασίας.

Μόλις μετὰ πολλοὺς αἰῶνας, ὅτε πλέον μεγάλοι στόλοι
ἐκάλυπτον τὰς θαλάσσας, ὁ Δόγης τῆς Γενούης Andrea
Doria (1468 μέχρι 1560) κατώρθωσε νὰ ἐπιφέρῃ τοιαύτην
βελτίωσιν εἰς τὸν ἐξαρτυσμὸν τῶν πλοίων, ὥστε νὰ ἦναι
δυνατὴ ἡ λοξοπλοΐσις ἐν ἐναντίῳ ἀνέμῳ. Ἀλλ' ὁ ἐναντίον
τοῦ ἀνέμου πλοῦς ἱστιοφόρων πλοίων ἐθεωρεῖτο ἐπ' ἴσης
ἀδύνατον πρᾶγμα ὡς καὶ ὁ πρὸς τὸ ἀναντες ροῦς τοῦ ὕδα-
τος, καὶ διὰ τοῦτο ὁ εὐφυὴς ἀνὴρ ἐθεωρήθη ὡς γόης καὶ
ἀπατεῶν, ὅπως καὶ ὁ σύγχρονος αὐτοῦ Μάρκος Πόλος (Marco
Polo), ὅστις ἐπιστρέψας ἐκ τοῦ εἰς τὴν ἀνατολικὴν Ἀσίαν
ταξιδίου του διηγεῖτο πολλὰ περὶ τῆς μεγάλης ἀναπτύξεως
τῆς ναυτιλίας ἐν ταῖς Ἰνδίαις. Ὁ τολμηρὸς οὗτος περιηγη-
τὴς διεβεβαίον ὡσαύτως, ὅτι παρὰ τοῖς Κινέζοις ἡ μαγνη-
τικὴ βελόνη ἦτο ἀπὸ πολλῶν αἰώνων ἐν χρήσει ὡς βοήθημα
τῆς ναυτιλίας.

Ἐκτὸς τῆς βελτιώσεως τοῦ ἐξαρτυσμοῦ τῶν ἱστίων,
προήγαγε τὴν ναυτιλίαν ἐν ταῖς εὐρωπαϊκαῖς θαλάσσαις ἀμέ-
σως εἰς μεγίστην τελειότητα ἡ ἐφεύρεσις τῆς πυξίδος. Πότε,
ποῦ καὶ ὑπὸ τίνος ἐν Εὐρώπῃ ἐφευρέθη ἡ πυξίς, εἶνε ἄδηλον.
Συνήθως ἀποδίδεται ἡ τιμὴ αὕτης τῆς ἐφευρέσεως εἰς τοὺς
Ἰταλοὺς, οἵτινες ἐν ἔτει 1302 ἔθνηκαν τὴν μαγνητικὴν βε-
λόνην ἐπὶ τινος αἰχμῆς καὶ διήρσαν τὸν δίσκον τῆς πυξί-
δος εἰς ὀκτὼ ἴσα διαμερίσματα. Οἱ Γάλλοι τούναντίον
ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ ἰδιότης τῆς μαγνητικῆς βελόνης τοῦ τρέ-
πεσθαι πρὸς βορρᾶν, ἦτο ἤδη γνωστὴ κατὰ τὸν 12^{ον} αἰῶνα,
ὅτε ὑπῆρχεν ἐν Γαλλίᾳ ὁμοίον τι τῇ πυξίδι ἐργαλεῖον ὀνο-
μαζόμενον marinette.

Πρὸς καταμέτρησιν τῆς ταχύτητος τοῦ πλοίου χρησι-
μεύει τὸ γνωστὸν ἐργαλεῖον τὸ ὀνομαζόμενον Logg, ἐκ τοῦ
ὀνόματος τοῦ περὶ τὰ τέλη τοῦ 17^{ου} αἰῶνος ἐφευρόντος αὐτὸ
Ἀγγλου Logg.

Σπουδαιότατη ἐν τῇ ναυτιλίᾳ εἶνε ἡ γνῶσις τῶν θα-
λασσίων ρευμάτων, πρὸ πάντων πλησίον τῆς ξηρᾶς καὶ ἐν
ταῖς στεναῖς θαλάσσαις. Ἐν τῷ πορθμῷ π. χ. τοῦ Γιβραλ-
τάρ τρέχει κατ' ἑκάστον ἔτος ρεῦμα εἰς τὴν μεσόγειον θά-
λασσαν ἔχον ταχύτητα ὥς 10 μιλίων, οὕτως ὥστε τὰ
ἱστιοφόρα πλοῖα, μόνον ὅταν πνέῃ ἰσχυρὸς ἀνατολικὸς ἀνε-
μος, δύνανται νὰ ἐκπλεύσωσιν εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν,
πολλάκις δὲ ἀναγκάζονται ἐπὶ ὀλοκλήρους ἐβδομάδας, ἡγκυ-
ροβολημένα πρὸ τοῦ Γιβραλτάρ, νὰ περιμένωσι τοιοῦτον εὐ-
νοϊκὸν ἀνεμον. Τὴν αὐτὴν σπουδαιότητα διὰ τὴν ναυτιλίαν
ἔχουσι καὶ οἱ ἐτησίαι, οἵτινες πνέουσιν κατ' ἐκάστην ὥραν

τοῦ ἔτους μεταξύ τῶν τροπικῶν ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ἡμισφαίροις. Οἱ ἔτησιαι προέρχονται ἐκ τούτου, ὅτι ὁ ὑπεράνω τῶν τροπικῶν αἰθρ θερμαινόμενος ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἀραιούται καὶ ἀνέρχεται εἰς ὑψηλότερα στρώματα, ὁ δὲ ὑπὲρ τοὺς πόλους ψυχρὸς αἰθρ εἰσορμαῖ εἰς τὸν ἀραιωθέντα τοῦτον χώρον καὶ παράγει διηγεκὲς ρεῦμα ἐπὶ τε τοῦ βορείου καὶ νοτίου ἡμισφαίριου. Καὶ ὁ νόμος τῶν ἀνέμων, ὃν περιεγράψαμεν ἐν τῷ „περὶ προγνώσεων τοῦ καιροῦ“ ἀρθρῳ (ἀρ. 2 σελ. 18) ἔχει μεγίστην σπουδαιότητα διὰ τοὺς ναυτιλομένους, ἀφ' ὅτου δὲ ἐγένετο γνωστὸς ὁ νόμος οὗτος, ὁ ἀριθμὸς τῶν

κατ' ἔτος ἐν τῇ θαλάσσῃ συμβαινόντων δυστυχημάτων ἡλαττώθη σημαντικῶς.

Νέα περίοδος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ναυτιλίας ἤρξατο διὰ τῆς ἐφευρέσεως τῶν ἀτμομηχανῶν καὶ τῆς χρήσεως αὐτῶν πρὸς κίνησιν τῶν πλοίων, ἥδη δὲ μὲ τὴν μεγάλην καὶ σχεδὸν ἐντελῶς ἀνεξάρτητον ἀπὸ τοῦ ἀνέμου ταχύτητά του τὸ ἀτμόπλοιο εὐρίσκει μετὰ καταπληκτικῆς ἀσφαλείας τὸν δρόμον του ἀνὰ τὰς ἀχανεῖς καὶ ἀπεράντους ἐκτάσεις τοῦ ὠκεανοῦ καὶ μετὰ ὁλοκλήρων μηνῶν πλοῦν εἰσέρχεται εἰς ἐκεῖνον ἀκριβῶς τὸν λιμένα, εἰς ὃν ἀπ' ἀρχῆς διηυθύνετο.

ΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΑΣ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ.

ΕΚ ΤΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ ΕΝΟΣ ΠΤΥΧΟΥ ΕΡΓΑΤΟΥ.

Ἡ κατάστασις τῶν πτωχῶν καὶ ἀθλίων ἐν Λονδίῳ, τῇ πρωτοπόλει τοῦ κόσμου, τῇ μητροπόλει τῶν ἀντιθέσεων, τῇ ἑδρᾷ τοῦ Πλούτου καὶ τῆς Πενίας, πολλάκις ὑπὸ πολλῶν περιεγράφη, ἀλλ' αἱ πλεῖσται τῶν περιγραφῶν τούτων ἀγούσιν ἡμᾶς εἰς τὰ καταγώγια ἐκεῖνα τῆς ἡθικῆς ἐξαχρειώσεως, τῶν ὁποίων ἐνταῦθα οὐδεμίαν μνείαν ποιούμεθα. Αἱ ἐπόμεναι σημειώσεις ἐγράφησαν ὑπὸ τινος τιμίου ἐργάτου, ὅστις εὐρέθη ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐν Λονδίῳ ἀνεῦ ἐργασίας, ἀνῆλθον ἐντὸς ὀλίγου τὰ μικρὰ αὐτοῦ χρηματικὰ μέσα καί, ἐπειδὴ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ δὲν ὑπάρχουσιν ἄσυλα διὰ τοὺς ἀστέγους, διῆλθε τὰς δεκατέσσαρας νύκτας τῆς δεκαεπταήμερου ἐν Λονδίῳ διαμονῆς του περιπλανώμενος ἀνὰ τὰς ὁδοὺς τῆς μεγαλουπόλεως. Τρεῖς νύκτας μόνον διῆλθεν ἐν τοῖς καλουμένοις „ξενοδοχείοις τῶν ἐργατῶν“, ἅτινα εὐρίσκονται ἐν ταῖς πενσεστάταις καὶ πολυανθρωποτάταις ὁδοῖς τοῦ Λονδίνου. Περὶ τούτων γράφει ὁ ἐν λόγῳ ἐργάτης τὰ ἑξῆς.

„Τὸ οἰκοδόμημα, πρὸ τοῦ ὁποίου ἰστάμην, διεκρίνετο ἀπὸ τῶν περιβαλλόντων αὐτὸ ἐλευσίων οἰκίσκων διὰ τοῦ μεζονος μεγέθους του καὶ τῆς βελτίονος διατηρήσεώς του. Πρὸς τὸ μέρος τῆς ὁδοῦ φέρει μὲ μεγάλα ἐρυθρὰ γράμματα τὴν ἐπιγραφὴν: „St. Simon's Chambres“, καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην μὲ μικρότερα γράμματα τὰς λέξεις: „Workman's Home“ (κατοικία τοῦ ἐργάτου). Ὑπερθεν τῆς θύρας κρέμαται φανός, ἐπὶ τῶν ὕλων τοῦ ὁποίου εἶναι γεγραμμένοι αἱ λέξεις: „κρεβάτια χωριστὰ πρὸς 4d (d σημαίνει πέννα, τὸ 1/12 τοῦ σελινίου), καὶ ἐπὶ τινων εἰς τὰ παράθυρα ἐκτεθειμένων πινακῶν μὲ χρυσὰ γράμματα: „χωριστὰ κρεβάτια πρὸς 4 καὶ 6 d. τὴν νύκτα 2 καὶ 2 1/2 σελίνια τὴν ἐβδομάδα“. Τὸ σύνολον παρῆχεν ἀρκούντως εὐάρεστον καὶ ἐλευστικὴν ὄψιν καὶ ὁ ἄπειρος νήλως, οἷος ἦμην ἐγώ, ἠδύνατο νὰ ἐκλάβῃ τὸν κεκοιναμένον τοῦτον τάφον ὡς καλὸν τι ξενοδοχεῖον. Τὸ γραφεῖον τοῦ ἰδιοκτῆτου ἢ τοῦ ἐπιμελητοῦ τοῦ καταστήματος εὐρίσκεται ἀριστερόθεν τῆς εἰσόδου, ἡ δὲ ἐσωτερικὴ θύρα, ἣτις ἀνοίγεται ὑπὸ τινος θυρωροῦ, παρέχει ἐλευθέραν τὴν εἰσὸδον εἰς ἐκεῖνους μόνον, οἵτινες ἤδη ἐν τῷ γραφείῳ ἠγόρασαν εἰσιτήρια ὑπνου.

Ἐκ τοῦ προδόμου εἰσέρχεται ὁ ξένος εἰς ὑπερμέγεθές τι μαγειρεῖον, κατέχον ὁλόκληρον τὸν κάτω χώρον τοῦ οἰκοδομήματος (ὅπερ ἐν συνόλῳ δύναται νὰ φιλοξενήσῃ ὑπὲρ τοὺς 400 ξένους). Ἐνταῦθα — ἐν ἀτμοσφαίρᾳ τοσοῦτον ζοφερᾷ καὶ δυσώδει, ὥστε κατὰ τὰς πρώτας στιγμὰς οὔτε τὸ βλέμμα δύναται νὰ τὴν διασχίσῃ, οὔτε ἡ ρίς νὰ τὴν ὑποφέρῃ — παρετήρησα, ἀφοῦ ἀνέλαβον τὴν δύναμιν τῆς ἀναπνοῆς καὶ ἤρχισά πῶς διὰ μέσου τῶν πυκνῶν νεφῶν τοῦ δυσώδους καπνοῦ νὰ διακρίνω τὰ ἀντικείμενα, παρετήρησα,

λέγω, πολυαριθμούς ὁμίλους ἀνδρῶν, ἐσθιόντων, πινόντων, καπνίζόντων, βλασφημούντων καὶ διαλέγομένων. Τινὲς ἐξ αὐτῶν δισεκέδαζον τὸν καιρὸν των, ὡς βραδυτέρον ἀντελήφθην χωρήσας πλησιέστερον, διηγούμενοι ἱστορίας καὶ ἀνέκδοτα οὐχὶ τοῦ ἀρίστου, ὡς ἐννοεῖται, εἰδους· ἄλλοι δὲ ἐπαίζον ὁμίνο (διότι τὰ χαρτοπαίγνια ἐνταῦθα, ὡς λίαν ἐρεθιστικά, ἀπαγορεύονται), ἐρίζοντες καὶ διαμαχόμενοι. Οἱ ἡσυχώτεροι ἐψυχαγωγοῦντο παίζοντες ἀθῶας παιδικὰς· ἄλλοι πάλιν ἦσαν βεβουδισμένοι εἰς τὸ ὑπὸ τὸ ὄνομα „Coddam“*) γνωστὸν καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς ἀμαξήλάταις ἀγαπητὸν παιγνίδιον, προσπαθοῦντες νὰ κερδήσωσι τὸν ζυθὸν των διὰ τῆς ἀνακαλύψεως κεκρυμμένου τινὸς σκούφου. Ἐπειδὴ ἡ παρουσία μου οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην προσοχὴν ἐφείλκυσε τῶν παραδόξων πελατῶν, ἠδυνήθην ἡσύχως καὶ ἀνέτως νὰ παρατηρήσω τὸ μέρος, ἐνθα εὐρίσκωμην, καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ συντρόφους. Σχεδὸν ὁλόκληρος ὁ ἀπέναντι τῆς εἰσόδου τοῖχος εἶναι κατελιημμένος ὑπὸ μικρῶν, διὰ τῆς κλειδὸς κλειομένων σκευοθηκῶν καὶ κιβωτῶν, αἵτινες ὅμως, ἐπειδὴ ἐνταῦθα δὲν ὑπάρχει πρᾶγμα ἄξιον νὰ κλειδωθῇ, οὐδὲν ἄλλο περιέχουσιν ἢ εὐτελεῖ τινὰ σκευὴ ἐκ λευκοπαφύλου (τενεκέ), πῆλινα τηγάνια, καὶ ἄλλα ἀγγεῖα, τὰ ὅποια οἱ ξένοι ἀφοῦ μεταχειρισθῶσι πρὸς σκευασίαν τῶν ἐδεσμάτων των ὀφείλουσι πάντοτε νὰ ἀποδίδωσιν εἰς τὸν μάγειρον. Ἐκτὸς τούτων εὐρίσκονται εἰς τὴν διάθεσιν τῶν πελατῶν καὶ οἱ μεγάλοι λέβητες, οἵτινες κρέμονται ὑπεράνω τοῦ πυρὸς προσηρτημένοι διὰ ἀλύσεων εἰς τὸν τοῖχον, διὰ νὰ μὴ „κᾶμουν πτερὰ“, δηλαδή νὰ μὴ κλαπῶσιν. „Διότι πρέπει νὰ ‘ξεύρησ’ μοι ἔλεγε γέρων τις πελάτης, ὅστις ἡσχολεῖτο εἰς τὴν σκευασίαν τοῦ τεύου του, „ὅτι ἐδῶ μέσα δὲν ὑπάρχει πρᾶμμα, τόσο βαρὺ καὶ τόσο ζεστό, ποῦ νὰ τὸ κᾶνουν Ἀῖ-Γιάννη. Νομίζει κάποιος πῶς ἔχει ἀκόμα ‘στὴν τζέπη του ἢ ‘στὸ χερί του ἓνα κουτὶ σπέρτα, ποῦ τώρα λίγο τ’ ἀγόρασε, καὶ δὲν εἰξέρῃ πῶς ἐκάμανε φτερὰ μόλις ἐμπῆκε ‘δω-μέσα.“

Καὶ αὐταὶ αἱ πυράγραι καὶ τὰ συνδαυλιστήρια εἶναι ἀλυσίδετα, ἀφ' ἐνὸς μὲν ὅπως μὴ „σφιγχθῶσι“ δηλαδή κλαπῶσι (σφιγγω εἶναι ὁ τεχνικὸς ὅρος ἐπὶ κλοπῆς λαβίδων, πυραγρῶν καὶ τῶν τοιούτων), ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅπως μὴ χρησιμεύσωσιν ὡς ὅπλα εἰς ἐνδεχομένους διαπληκτισμούς.

„Ἄν θέλῃς νὰ βράσῃς τίποτα, βράσε το ὅλο διὰ μιᾶς καὶ μένε ὀρθὸς στὴ θέσι σου, διότι ἂν πᾶς καὶ καθίσῃς μιὰ

* Τὸ Coddam παίζεται συνήθως ὑπὸ ἐξ ἀνδρῶπων, αποτελούντων δύο μερίδας, καθημένας ἑναντι ἀλλήλων. Ὁρισμένον τι καὶ ἐκ τῶν προτέρων σημειωθὲν νόμισμα εὐρίσκεται εἰς τὰς ἐπὶ τῆς τραπέζης κειμένας χεῖρας τῆς μιᾶς μερίδος, ἡ δὲ ἀντίθετος μερίς ὀφείλει νὰ μαντεύσῃ, εἰς ποίαν χεῖρα τὸ νόμισμα εὐρίσκεται.